

# DRWECA

Z DODATKAMI: „OPIEKUN MŁODZIEŻY“, „NASZ PRZYJACIEL“ i „ROLNIK“

„Drwęca“ wychodzi 3 razy tygodniowo, we wtorek, czwartek i sobotę rano. —  
Przedpłata wynosi dla abonentów miesięcznie z doręczeniem 1,20 zł.  
Kwartalnie wynosi z doręczeniem 3,59 zł.  
Przyjmuje się ogłoszenia do wszystkich gazet.

Druk i wydawnictwo „Spółka Wydawnicza“ Sp. z o. odp. w Nowemmieście.



Cena ogłoszeń: Wiersz w wysokości 1 milimetra na stronie 6-linowej 15 gr.,  
na stronie 3-linowej 50 gr., na 1 stronie 60 gr. — Ogłoszenia drobne: Napisowe  
słowo (tłuste) 30 gr każde dalsze słowo 15 gr. Ogłoszenia zagran. 100% więcej.

Numer telefonu: Nowemiasto 8.

Adres telegr.: „Spółka Wydawnicza“ Nowemiasto-Pomorze.

ROK XIX

NOWE MIASTO LUBAWSKIE, WTOREK, DNIA 21 MARCA 1939

N — Nr 48 34



Deutsches Reich — Niemcy  
Polen — Polska  
Böhmen — Czechy  
Mähren — Morawy  
Slowakei — Słowacja  
Ungarn — Węgry  
Rumänien — Rumunia  
Karpato-Ukraine — Ruś Podkarpacka

## Co mówi nam mapa?

Pod powyższym nagłówkiem pisze „Kurier Po-  
znański“ jak następuje:

„Od wszelkich wywodów politycznych, mających  
zobrazować ostateczny wynik rozbioru Czecho-  
Słowacji dla Niemiec z jednej, a dla Polski z dru-  
giej strony, wymowniejszą jest mapa, którą poda-  
jemy.

Jak widzimy na tej mapie, która uwzględnia  
jedynie zmiany w środkowej Europie, Czechy łącznie  
Moraw, przed kilku jęszcze dniami państwo niepo-  
dległe, teraz już przeznaczone są na dwie prowincje  
Rzeszy Niemieckiej. Dalej na wschód, po połud-  
niowej stronie Karpat — Słowacja, której niepo-  
dległość zrodziła się faktycznie w Berlinie i wę-  
dług własnych słów prezydenta i premiera tego  
państwa ks. dr Tiso oparta jest o pomoc Niem-  
iec. Na południu i na wschód od Słowacji —  
Węgry, sympatyzujące niewątpliwie z Polską,  
ale oparte o „oś“ Berlinu — Rzym. Na północy  
sterczą jeszcze dwie placówki hitlerizmu niemiec-  
kiego: Gdańsk i Kłajpeda.

Obraz tej mapy jest aż nadto wymowny:  
Polska jest od północy, zachodu i południa  
otoczona ziemiami albo wchodzącymi w skład  
Rzeszy albo takimi, nad którymi Niemcy  
trzymają pięć opancerzoną, względnie na  
które wywierają nacisk, na razie pośredni. Czy  
polityka polska może te wypadki obserwować ze  
spokojem?

O przewrocie, spowodowanym ostatecznym  
rozbiorem Czecho-Słowacji, powiada „prasa ozo-  
nowa“, że „polityka polska obserwować może  
wypadki w Europie środkowej ze spokojem  
(warszawski „Kurier Poranny“); szef „Ozonu“ wi-  
dzi powód do palnięcia znowu mówki à la Skwar-  
czyński; a organizacyjni szermierze „ozonowi“  
urządzają — radosne festyny polityczne. Szczę-  
śliwi ludzie!...

Rozsądek polityczny społeczeństwa pol-  
skiego, obejmując myślą całość i to w perspek-  
tywie, — radości tej i szczęśliwości nie podziela  
z wyjątkiem oczywiście zadowolenia szczerzego z po-  
wrotu polskiej części Zaolzia na łono Macierzy.  
Rozsądek polityczny obywatela Polaka inaczej  
odnosi się do stanu rzeczy, który wyraz znaj-  
duje w owej mapie. Rozsądek polityczny zasta-  
nawia się też nie ostatnio nad niemieckim uzasad-  
nieniem tego, co zrobiono“.

## Co warte zapewnienia Hitlera?

Dokonanie ostateczne rozbioru Czecho-Słowa-  
cji przez Niemcy z „dobrowolną rezygnacją“ Czech  
z niepodległości państwowej i uproszeniem Rzeszy  
Niemieckiej również przez Słowację o „opiekę“  
nad tym krajem, opiekę inaczej, zdaje się, zrozum-  
ianą w Bratysławie, a inaczej w Berlinie, — do-  
konalnie, powtarzamy, Rozbioru Czecho-Słowacji

nie tylko samo w sobie, ale i warunki i okoliczno-  
ści, w jakich to przeprowadzono, jest tego rodza-  
ju, że musiałoby wywołać wstrząs moralny w całym  
świecie politycznym, nawet w sferach, szacherkami  
dyplomatycznymi najbardziej przeżartych i zbla-  
zowanych.

Jeż w przebiegu kilku dni, a właściwie kilku  
godzin podeptanych zostało przez Niemców wła-  
snych najuroczystszych i najbardziej oficjalnych  
oświadczeń, zapewnień, formalnych zobowiązań  
natury prawnopństwowej, iluz kontrahentów,  
partnerów, nie wyłączając najbliższego sprzymie-  
rzenia, zaskoczonych zostało faktami dokonanymi,  
przewracającymi stan rzeczy w Europie środkowej  
do góry nogami bez słowa uprzedniego porozu-  
mienia!

Poniżej podajemy szereg publicznych oświad-  
czeń i oficjalnych zapewnień Hitlera, które zosta-  
ły sromotnie pogwałcone.

1) — Ustęp z umowy zawartej 11 lipca 1935  
pomiędzy Austrią a Niemcami i podpisanej przez  
Hitlera — brzmi jak następuje:

„Rząd Rzeszy niemieckiej uznaje pełną suwe-  
renność państwa związkowego austriackiego —  
i stwierdza, że forma polityczna łącznie z kwestią  
narodowego socjalizmu jest wyłącznie wewnętrzną  
sprawą austriacką i zobowiązuje się nie wywierać  
ani pośredniego, ani bezpośredniego wpływu na  
życie Austrii.

Dwa lata później Austria została przez Hitlera  
zaanektowana.

2) — W dniu zajmowania Austrii rząd niemiec-  
ki wysłał telegram do Pragi, uspokajający Czecho-  
słowację. Telegram ten brzmi, jak następuje:

„Niemiecki rząd zawiadomił oficjalnie Czecho-  
słowację, że Niemcy nie mają jakichkolwiek agre-  
sywnych planów w stosunku do tego państwa“.

3) — Jak się okazało z mowy Hitlera, wygło-  
szonej 26 września 1938 r. w Berlinie, kanclerz  
Hitler nadal nie miał przeciwko Czechom, tyl-  
ko przeciwko Beneszowi, który „przyrzekł zrobić  
państwo kantonalne na wzór Szwajcarii“, a nie  
zrobił tego. Beneszowemu państwu odjęto 3 500 000  
obywateli, a jemu samemu fotel prezydencki.

4) — Oczywiście „nie mamy żadnego interesu  
uścisnąć inne narody — zapewniał w tej samej mo-  
wie kanclerz Rzeszy. — Nie życzymy sobie wid-  
zieć innych narodów wśród nas.“ Chcemy  
na nasz sposób stać się szczęśliwi. Niech inni to  
uczynią na swój sposób!

Jeszcze 30 stycznia kanclerz był tego samego  
zdania, mówiąc znowu w wielkim politycznym  
przemówieniu: — „Jeżeli świat chce widzieć, że  
Niemcy presją militarną chcą naruszyć pokój in-  
nych narodów, jest to nieprawda, oparta na prze-  
inaczeniu faktów.

A pomimo to Niemcy zaanektowali Czecho-  
Słowację.

Tyle są warte zapewnienia Hitlera.

## Autonomia dla Rusi Podkarpackiej.

Budapeszt. Premier Teleky oświadczył w  
parlamencie, że Ruś Podkarpacka otrzyma auto-  
nomię w ramach państwa węgierskiego.

## Zabór Czech i Moraw.

Słowacja pod protektoratem Rzeszy.  
Wspólna granica Polski z Węgrami przez Karpatoruś.

## „Polska musi być silną. Nie wolno rozpraszać sił“.

W związku ze straszną tragedią czeską „IKC“  
pisze jak następuje:

Przez Europę środkową przeszedł w tych dniach hur-  
gan. Wicher dziejowy zadął, a wszyscy czujemy jego mro-  
źne tchnienie. Krytyczne przedwiośnie 1939 roku, o którym  
tyle mówiono i pisano w ciągu ostatnich miesięcy, zaczęło  
się istotnie od wydarzeń o nieprawdopodobnie wprost dyna-  
micznych i o najwyższym dramatycznym napięciu.

W oczach naszych rozpadło się nie tylko państwo cze-  
ko-słowackie. W tych dniach krytycznych marcowego  
przedwiośnia stało się coś znacznie większego. Oto z dnia  
na dzień, czy raczej z wieczora na rano naród czeski  
stracił niepodległość. W stolicy królestwa św. Wacława,  
w słowiańskiej Złotej Pradze kwateruje dziś wojsko nie-  
mieckie, które tam przybyło z zamiarem pozostania na  
stałe. Na Hradczynie zamieszkał kanclerz Hitler, a władzę  
złaziła się w ręku Konrada Henleina, wodza sudeckiej  
niemieczyny. Wszystko to nastąpiło bez wystrzału. Naród  
czeski nie próbował się nawet bronić, armia czeska  
nie stawiała oporu przy rozbrojeniu, a odpowiedzialne  
czynniki państwowe podpisały akt sromotnej kapitulacji.

To przekracza już wyobrażenia ludzkie, a wstrząs, jaki  
wywołuje upadek niepodległości sąsiedniego narodu, wśród  
tak wyjątkowych warunków i objawów musi budzić naj-  
głębsze refleksje — także poza granicami Czech. Bądźmy  
szczerzy i mówmy otwarcie! Na tragedię tego narodu  
patrzmy nie tylko z osłupieniem.

Rozumieemy, iż w naszych oczach rośnie w błyskawicz-  
nym tempie potęga, która w Europie środkowej nie natrafia  
na żadne tory. Nie była to tam Austria, ani Czecho-  
słowacja, pomimo słudzeń, jakie żywiło wielu ludzi i wiele  
kancelarii dyplomatycznych Europy.

Prócz potęgi niemieckiej w Europie środkowo-  
wschodniej jest tylko jedna realna i niezależna siła,  
która stanowi klucz schyłkowy, od której zależy będzie  
przyszłość polityczna tego rejonu. Siłą tą jest Polska.  
Polska dziś staje u progu nowego okresu, nowych roz-  
strzygnięć i nowych egzaminów dziejowych.

Polska musi być silną i coraz silniejszą. Nie wolno  
więc przede wszystkim marnować energii narodowej, nie  
wolno rozpraszać sił na małe i w gruncie rzeczy nie  
znaczące, ciągłe spory wewnętrzne — nie wolno rozbrajać  
psychicznie narodu, który znajduje się na szlaku wiel-  
kich przeznaczeń, ale na który czyhają także wielkie nie-  
bezpieczeństwa“.

## Słowacja pod protektoratem Niemiec.

Wojska niemieckie obsadzają granice  
Słowaczyny.

Berlin. 17. 3. W kołach bliskich rządowi  
przypuszczają, że wojska niemieckie na niektórych  
terenach Słowacji przebywać będą tylko chwilowo.  
Sądzą, że opieka niemiecka nad Słowacją polegać  
będzie na tym, że rząd Rzeszy zamianuje protektor-  
a dla Słowaczyny.

## Henlein objął władzę cywilną w Czechach.

Berlin. Urzędowo donoszą: Naczelny dowód-  
ca grupy wojskowej nr. 3 generał Blaskowitz ogło-  
sił, iż na rozkaz kanclerza Hitlera obejmuje w  
władzę wykonawczą.

Gen. Blaskowitz mianował Konrada Henleina  
szefem administracji cywilnej przy grupie wojsko-  
wej nr. 3.



## Jakie wrażenie wywarła prośba prem. słowackiego ks. Tiso do Hitlera o protektorat?

Warszawa. Telegram, wysłany przez prem. słowackiego, ks. Tiso do Hitlera „z prośbą o rozszerzenie protektoratu nad Słowacją”, wywołał w polskim społeczeństwie głębokie rozczarowanie; koła rządowe wstrzymują się tymczasem od wszelkich wyjaśnień.

Podobnie ujemne wrażenie wywołało to postępowanie młodego państwa słowackiego w państwach Europy Zachodniej.

Wobec tego rząd bratysławski ogłosił, że telegram został źle zrozumiany. Słowacja nie ma stać się protektoratem niemieckim w tym znaczeniu, co Czechy i Morawy, lecz zwróciła się jedynie do Niemiec o rozszerzenie nad nią opieki, przy czym — zdaniem min. Macha, który to wyjaśnienie rozesłał do różnych państw — swej niezależności zupełnie nie traci. Zobaczmy...

## To nie „autonomia”, lecz murzyńska niewola.

### Ustawa o wcieleniu Czech i Moraw do Rzeszy Niem.

Praga. Z dawnego zamku królów czeskich na Hradczanach z sali św. Wacława minister spraw zagranicznych Rzeszy von Ribbentrop ogłosił w piątek o godz. 13, transmitowany przez wszystkie czeskie i niemieckie stacje radiowe, dekret kanclerza Rzeszy o objęciu protektoratu nad Czechami i Morawami. Dekret zawiera 13 artykułów.

Nie będziemy treści tych 13 artykułów podawać, jednak zaznaczmy, że nie oznaczają one dla Czechów żadnej autonomii, a prawdziwie murzyńską niewolę.

### Nie było żadnej konferencji

Hitler zaprezentował Hachemu jedynie ultimatum

London. Informatorzy angielscy z Berlina i Pragi donoszą, że wizyta prez. dr Hacha i min. dr Chvalkowskiego u Hitlera odbyła się w bardzo szczególnych warunkach.

Komunikat oficjalny, ogłoszony we wtorek rano o godzinie 3:55, mówił wprawdzie o przyjęciu obu czeskich polityków u kanclerza Hitlera i o 45-minutowej rozmowie „führera” z przedstawicielami Czech, rzeczywistość jednak wyglądała w ten sposób, że Hacha i Chvalkowski wysłuchali tylko ultimatum Hitlera, który ich zupełnie nie dopuścił do głosu.

Szczegóły poddania się woli Berlina omówili obydwaj już później z min. Ribbentropem i marszałkiem Göringiem, od których dowiedzieli się, że w tej samej chwili wojska niemieckie już obsadziły strategicznie ważne punkty wypadowe na terenie Czech i Moraw.

### Czy również okupacja całej Słowacji?

Warszawa. Radio londyńskie twierdzi, że ambasador Rzeszy w Warszawie Moltke dał min. Beckowi formalne zobowiązanie, iż niepodległość Słowacji zostanie przez Niemcy uszanowana, tymczasem otrzymano tu wiadomość o wkroczeniu armii niemieckiej na Słowację od strony Bratysławy i Śląska.

Jako powód tej nagłej decyzji kanclerza Hitlera podają jego irytację, wywołaną protestami premiera Tisy przeciwko okupowaniu przez armię niemiecką terytorium zachodniej Słowacji (od strony Moraw). Niemcy coprawda zaprzeczają zajęciu Słowacji przez wojska niemieckie.

### O ile miliardów wzbogaca się Rzesza.

London. Redaktor gospodarczy „Daily Herald” pisze, że wartość majątku państwa czesko-słowackiego, przejętego przez Niemcy, wynosi ponad 300 milionów funtów (około 8 miliardów zł). Z sumy tej Niemcy otrzymają 60 milionów funtów (półtora miliarda zł) w zapasach złota i walut zagranicznych, zdeponowanych w czeskim banku emisyjnym i innych instytucjach bankowych.

## Wybory do Rady Gminnej.

1. Kto wybiera radę gminną i kto może być wybrany? — Wyboru rady gminnej dokonuje kolegium wyborcze na zwołanym w tym celu zebraniu wyborczym. W skład kolegium wyborczego wchodzi:

- wszyscy radni gromadzcy z gromad, znajdujących się na obszarze gminy;
- z gromad, które nie posiadają rady gromadzkiej, delegaci, wybrani przez te gromady w ten sam sposób, jak dokonuje się wyboru radnych gromadzkich; liczba tych delegatów waha się od 2 do 10; liczbę delegatów ustala starosta powiatowy;
- sołtys i podsołtys.

Podobnie jak przy wyborach do rad gromadzkich starosta powiatowy może podzielić obszar gminy na okręgi wyborcze. Wówczas ilość mandatów, przypadająca na każdy okręg, ustala się w stosunku do liczby ludności zamieszkującej dany okręg. Liczba mandatów w okręgu nie może być mniejsza od trzech. W skład okręgowego kolegium wyborczego wchodzi powyżej wskazani członkowie kolegium, którzy zamieszkują na terenie danego okręgu wyborczego.

Wartość przedsiębiorstw przemysłowych obliczana jest na 250 milionów funtów. Przyłączenie Czech do Niemiec zwiększy możliwość importu Niemiec z zagranicy o 300 milionów funtów.

## 460 mil. złota i dewiz posiadał w marcu Bank Czesko-Słowacki.

Według notowań z marca Bank Czesko-Słowacki posiadał w marcu 460 mil. zł. złota i dewiz.

## Fala oburzenia na Niemcy idzie przez Anglię, Francję i Stany Zjedn.

Paryż. Fala oburzenia, irytacji i wściekłości na Niemcy, jakiej nie notowano od czasu wielkiej wojny, ogarnęła Zachód Europy i Amerykę. Pisma angielskie i amerykańskie w słowach, nie nadających się do powtórzenia, atakują kanclerza Hitlera i piętnują zabór Czechosłowacji przez Niemcy; w ostrym tonie sekundują im dzienniki francuskie, a opinia publiczna tych narodów domaga się użycia energicznych środków w stosunku do Rzeszy. W Ameryce ze wszystkich stron napierają na prezydenta Roosevelta, aby zerwał stosunki dyplomatyczne i gospodarcze z Niemcami oraz by zarządził wysiedlenie Niemców hitlerowców ze St. Zjednoczonych. B. pisał czechosłowacki, licząc się z tą opinią, nie oddał Niemcom gmachu poselstwa i wezwał pomocy policji.

## Paryż oburzony na Niemcy

za pogwałcenie umów międzynarodowych.

Paryż. Wiadomości, napływające w ciągu ostatnich dni z Berlina, Pragi i Bratysławy, wstrząsnęły tutejszą opinią, cementując jednolity front, sięgający od komunistów do skrajnej prawicy, który opowiada się zdecydowanie przeciwko Niemcom i podkreśla, że są one, wskutek swej polityki zabiorów, zdecydowanym wrogiem wszystkich państw, które pragną pokoju.

Niemcy, zdaniem tutejszych kół politycznych, podeptały aktem zaboru Pragi wszystkie swoje zobowiązania i przyrzeczenia, załączające wobec Europy w ciągu ostatniego roku i przekreśliły możliwość pokojowej współpracy z państwami Zachodu.

Dla sąsiadów Niemiec zostaje już dzisiaj jedyną tylko możliwością przyspieszenia zbrojeń w oczekiwaniu dalszych wypadków, które prędzej czy później doprowadzą do krwawej wojny.

## Na pierwszym planie współpraca z Polską — mówi min. Bonnet.

Paryż. Dziennik „Epoque”, zamieszczając sprawozdanie z komisji spraw zagranicznych, według informacji, zacierpiętych od swego redaktora naczelnego, a członka komisji, deputowanego de Kerillisa, przytacza słowa min. Bonnet'a w tej formie, że minister oświadczył, iż polityka jego polega obecnie na zacieśnianiu solidarności z Anglią i wzmocnianiu sojuszków, stawiając na pierwszym planie współpracę z Polską.

## Opozycja angielska wzywa do zacieśnienia stosunków z Polską.

London. Podczas ostatniej debaty w Izbie Gmin Hugh Dalton, przemawiający w imieniu opozycji Labour Party, mówiąc o zbliżającej się wizycie ministra Becka w Londynie, oświadczył:

„Rad jestem, że ptk Beck przybywa do Londynu w przyszłym miesiącu. Minister Beck zajmuje bardzo doniosłe stanowisko w jednym z najbardziej kluczowych krajów w Europie. Bieg wypadków w Europie każe zwrócić uwagę w dużym stopniu na stanowisko Polski. Mam nadzieję, że wizyta ptk Becka w Londynie prowadzić będzie do bliższego zacieśnienia stosunków polsko-angielskich i do pewnego rodzaju skoncentrowania działań na przyszłość”.

Wybrany może być każdy obywatel polski, który ukończył 30 lat, mieszka na terenie gminy i posiada prawo wybierania do rady gromadzkiej. Z powyższego wynika, że kolegium wyborcze dokonuje wyboru radnych gminnych nie tylko ze swego grona, lecz wybraną może być również osoba i z poza kolegium wyborczego.

2. O zarządzeniu wyborów i o zawiadomieniu o zebraniu wyborczym. Wybory zarządza starosta powiatowy. Na podstawie tego zarządzenia wójt gminy zawiadomi piśmiennie każdego członka kolegium wyborczego o miejscu, dniu i godzinie zebrania wyborczego. W zawiadomieniu tym podane będzie również, z ilu członków składać się ma rada gminna. Liczba radnych, w zależności od ilości mieszkańców gminy, waha się od 12 do 20. Poza tym, jeśli gmina podzielona jest na okręgi wyborcze, wójt poda liczbę mandatów, przypadającą na każdy okręg, wreszcie poda również nazwisko przewodniczącego lub przewodniczących komisji wyborczych. Zawiadomienie o zebraniu wyborczym rozesłane wójt każdemu członkowi kolegium przynajmniej na 6 dni przed terminem zebrania wyborczego. Jeśli na zebranie nie stawi się połowa uprawnionych do głosowania, wybory nie dochodzą do skutku. Gdyby i drugie zebranie wyborcze, wyznaczone nie wcześniej niż

## Daladier i Gamella zaproszeni do Londynu. Demonstracyjne podkreślenie współpracy francusko-angielskiej.

Paryż. Wiadomości z Londynu zapowiedziały — iż premier Daladier, nie tylko jako premier, ale również jako minister obrony narodowej będzie zaproszony w najbliższych dniach do Londynu, czy to bezpośrednio po wizycie prezydenta republiki, czy też w czasie tej wizyty, dla przeprowadzenia rozmów o charakterze technicznym wojskowym z fachowymi ministrami angielskimi w sprawie pogłębienia współpracy wojskowej francusko-angielskiej.

Premierowi Daladier mieliby towarzyszyć w tej podróży do Londynu szef sztabu generalnego obrony narodowej gen. Gamella i szef sztabu marynarki wojennej viceadm. Darlan. Wizyta ta byłaby demonstracyjnym podkreśleniem ścisłej współpracy wojskowej francusko-angielskiej i najbliższego współdziałania sztabów głównych — obu krajów.

## Powszechna służba wojskowa w Anglii.

London. W Anglii wobec niebezpieczeństwa hitlerowskiego rozważane jest żywo zagadnienie wprowadzenia obowiązku powsz. służby wojskowej.

## „Triumfalne” głosy w Rzymie.

Głosy przez Francję, Anglię i Stany Zjednoczone idzie fala oburzenia na Niemcy, prasa włoska aprobuje kroki Niemiec. „Il Lavoro Fascista” ironizuje: „Jeśli Paryż przywdziewa żałobę, to Rzym powinien triumfować”. A dalej pisze, że „Włochy Mussoliniego są pewne, że wiek dwudziesty należy do nich, toteż nie obawiają się potęg swych przyjaciół. Włosi cieszą się i czekają na swoją kolej”. Inne zaś pisma włoskie zapowiadają rychłe ogłoszenie przez Mussoliniego włoskich postulatów kolonialnych wobec Francji.

## I Kłajpedę chcą przyłączyć do Rzeszy!

Kowno. W rejonie kłajpedzkim rozeszła się wiadomość, że na posiedzeniu sejmiku kłajpedzkiego 25 go marca nastąpi ogłoszenie proklamacji o przyłączeniu rejonu Kłajpedy do Rzeszy Niem i o wcieleniu tego obszaru do Prus Wschodnich.

## Podziękowanie Ojca św. dla prasy polskiej.

W odpowiedzi na liczne dowody serdecznych uczuć ze strony prasy polskiej z racji wyboru Piusa XII na Stolicę Piotrową oraz za nadstane depesze holdownicze przez wydawnictwa, otrzymała KAP z Watykanu następująca depesza:

„Ojciec św., przyjmując z wielką radością hold prasy polskiej, przesyła jej podziękowanie i ojcowskie pozdrowienie.

(—) Montini, podsekretarz stanu.

## Min. Szumłakowski złożył listy uwierzytelniające gen. Franco.

Minister pełnomocny RP. p. Szumłakowski złożył 14 marca w Burgos listy uwierzytelniające szefowi państwa hiszpańskiego oraz narodowych sił zbrojnych gen. Franco.

## B. pos. Klernik oddał się do dyspozycji władz polskich.

B. więzień brzeski Władysław Klernik, który przebywał ostatnio na emigracji w Pradze, zgłosił się do poselstwa polskiego w Pradze i oddał się do dyspozycji władz polskich.

## 14 mln. handlu zagranicznego Polski w lutym br.

Bilans handlu zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej i W. M. Gdańska w lutym br. przedstawiał się — według tymczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego — jak następuje: Przywóz 301 326 000 ton wartości 95 348 000 zł. Wywóz 1 587 798 000 ton wartości 109 456 000 zł. Dodatnie saldo wyniosło więc — w lutym br. 14 088 000 zł.

w 7 dni po pierwszym, nie doszło do skutku, wyboru rady gminnej dokona wydział powiatowy. Gmina więc będzie miała radę z nominacji, co nie może być połączone z pożytkiem dla spraw samorządu gminnego.

## Sprawdzenie listy uprawnionych do głosowania

Najpóźniej z chwilą otrzymania zawiadomienia o zebraniu wyborczym rozpocząć się winna czynna rola świadomego wyborcy, członka zrzeszenia rolniczego. W pierwszym rzędzie winien on sprawdzić w urzędzie gminnym listę uprawnionych do głosowania na zebraniu wyborczym i nawiązać kontakt z tymi spośród członków kolegium wyborczego, z którymi współpracuje. Celem tego porozumienia będzie zorganizowanie się dla przeprowadzenia do rady gminnej w myśl poniżej podanych wskazówek takich ludzi, którzyby z największym pożytkiem mogli pracować w samorządzie.

3. O komisjach wyborczych. Przepisy dotyczące składu i sposobu powołania komisji wyborczych są takie same, jak przy komisjach wyborczych do rad gromadzkich, z tą jedynie różnicą, że członkowie komisji, wybrani przez zarząd gminy, muszą być członkami danego kolegium wyborczego,

(Ciąg dalszy nastąpi.)



## Spęd bekonów w Lubawie

Dla bekoniarzy w Kuchlerzyne odbędzie się w Lubawie w piątek, dnia 24. III. 39 r. o godz. 6 rano. Kolejność jak w poprzednim. Zapotrzebowanie duże. Instruktor budowlany.

## WIADOMOŚCI

Nowe Miasto Lubawkie, dnia 20 marca 1939 r.  
Kalendarzyk: 20 marca, poniedziałek, Eufermi, Wolff.  
21 marca, wtorek, Benedykta.  
Wschód słońca g. 6 — 41 m. Zachód słońca g. 17 — m 46.  
Wschód księżycy g. 5 — 30 m. Zachód księżycy g. 17 — m 52.

### Umocnijmy polski stan posiadania.

Związek Towarzystw Kupieckich na Pomorzu komunikuje że:  
1. W mieście pomorskim, siedziba starostwa, z powodu śmierci właściciela jest do nabycia wraz z nieruchomościami parowa fabryka cukierków, czekolad, konfitur itp.  
2. W większej miejscowości powiatu tucholskiego z powodu choroby właściciela jest do wydzierżawienia na dogodnych warunkach przedsiębiorstwo w skład, którego wchodzi: restauracja, skład kolonialny, skład żelaza i artykułów budowlanych.  
3. W Katowicach jest do nabycia hurtownia kolonialna, dobrze prosperująca, jedyna polska placówka w tej branży o pokaźnych obrotach.  
4. W Białymostku w nowowybudowanym domu posiadamy 6 wolnych lokali handlowych, które rezerwujemy dla polskiego handlu i rzemiosła.

## Z miasta i powiatu

### Walka z tyfem.

Nowe Miasto W tygodniu od 5-11 bm. zanotowano następujące przypadki chorób zakaźnych:  
3 przypadki błonicy w Lubawie, 2 prępsy. błonicy w Bysławdzisz, 1 prępsy. jęglicy w Wonnie, 1 prępsy. duru brzusznego w Rożentalu, 1 prępsy. duru brzusznego w Pacoftowie, 2 prępsy. duru brzusznego w Bysławdzisz.  
We wszystkich przypadkach duru brzusznego wyjechał lekarz powiatowy dr Lachowski na miejsce celem stwierdzenia przyczyn zachorzenia i wydania zarządzeń zapobiegawczych. Jako przyczynę duru brzusznego w Rożentalu stwierdził on brud w podwórzu i nieodpowiedni ustępy. Podwórza ojca chorego (Jackiewicz) jest b. małe, mierzwa, znajdująca się w ośrodku podwórza zabrudza całe podwórza, a gońcówka, przesłaniająca przez ziemię może zabrudzić wodę, którą używa się do picia i spowodować zachorzenie na dur brzusny. W ogóle uderzają w głównych siedliskach duru brzusznego, tj. w Rożentalu i w Bysławdzisz, małe, brudne podwórza, przypominające zagrody kresowe. Koniecznym jest, aby komisje sanitarne były częściej zwolnywane i aby czuwały nad czystością podwórz. Studnia znajdująca się w podwórzu winna być znajdować w odległości przynajmniej 10 m. od gojowiska, gojowisko powinno mieć dno i ściany nieprzepuszczalne i powinno być tak urządzone, aby części płynne nie zabrudziły podwórza. Studnia powinna być dobrze betonem przykryta, przykrycie studni deskami postawia między deskami znaczne spary, przez które brud przecieka do wody w studni.

Zachorowanie w Rożentalu nastąpiło przed zaszczepieniem, masowo przeprowadzonym w Rożentalu.  
Dur brzusny w Pacoftowie pochodzi z Torunia, chora zaraża się prawdopodobnie przy pielęgnowaniu córki, chorej według wszelkiego prawdopodobieństwa na dur brzusny.  
Dur brzusny w Bysławdzisz spowodowany został przez rodzinę, która przed kilku miesiącami chorowała na dur brzusny i która prawdopodobnie ma wśród siebie nosicieli zarazków.  
Z osób szczepionych w roku bieżącym przeciwko durowi brzusnemu dotąd nikt nie zachorował. Widzimy stąd, jak silną bronią przeciw zakażeniu na dur brzusny jest szczepienie ochronne przeciw durowi brzusnemu, które bezpłatnie przeprowadza w ośrodkach zdrowia w Nowym Mieście, w Lubawie i w Krotoszynie. Szczepienie jednak chroni tylko na 6-7 miesięcy, dlatego nie powinniśmy tym się zadowolić, ale poza tym starać się we wszystkich zagrodach przeprowadzić porządek, a zwłaszcza mierzwa w podwórzach małych mieszkań poza podwórzem, podwórza wybrukować i zdrenować, budować dobre i szelne ustępy, dbać o dobrą wodę do picia, a przede wszystkim przed każdym jedzeniem powinniśmy dobrze myć ręce.

Należy dodać, że w dn. 14 bm. rano w Nowym Mieście zmarła Wyczynska (Okólna), jak się okazało, również z powodu tyfusu.

## Skład Komitetu Odnowienia Kościoła Paraf. w Nowym Mieście Lubawskim.

Komitet Honorowy: Pp. starosta A. Kowalski, burmistrz S. Wachowiak, Walenty Rosiński, ks. dziekan F. Komkowski, J. Kychlerowa, Nik. Ewertowski, ks. prob. dr L. Pryba.  
Komitet Wykonawczy: Zarząd — pp. W. Nowaczyk, prezes, dyr. B. Hoffmann - wiceprezes, wiceburm. Bol. Jentkiewicz - wiceprezes, ks. prof. J. Dębelski - przewod. sekcji propagand, em. insp. St. Piotrowski - zastępca, J. Suchecki - przewod. sekcji budowl., budown. N. Witt, zastępca, prezes B. Gęstwiński - przewod. sekcji finansowej, A. Radomski - zastępca, kom. Bron. Jentkiewicz - przewod. sekcji imprezowej, zastępca — nauz. Kublak i Urbanowski, insp. szk. K. Pietz - sekret.  
Członkowie Komitetu: pp. przew. Pelagia Jentkiewiczowa, dr. Włoczek, M. Schüringowa, Gratikowska, dr. Lachowski, dr. Werner, naczk. sądu Łaszewicz, not. Domagała, naczk. US Szczępański, J. Chylewski, St. Rost, mecenas St. Pruski, B. Chelkowski.  
Komisja Rewizyjna: pp. dyr. M. Bork, prezes, B. Olszewski, wójt A. Rosiński.  
Podkomitety: pp. Ludwicki, J. Morenc, Marsinkowski, Swiniarski, Klemp, Urbanowski.  
Bratani: pp. J. Łukaszewski, Kowalewski, Biegajski.  
Łąki: pp. Uliński, Mówiński.  
Karczki: pp. Lewandowski, Kasprowicz.  
Pacoftowo: pp. Zurawski, Wład. Cwikliński, Konst. Cwikliński, Kotowicz.  
Lipowice: nauczyciel Zuralecki, Falkowski, Mówiński.  
Nawrat: pp. Roman Otremba, Wenanty Smiechowski, Tadeusz Graduszewski.  
Marzęcie: pp. Kazimierz Dreszler, Nehring, nauczyciel Maserski.  
Kamionka: pp. Flisz, Rychert, nauzc. Przybyszewski.  
Wielkie Bałówki: pp. Różankiewicz, Szczępański, nauczyciel Pestka.  
Małe Bałówki: pp. Szymański, Kotowski, Jackiewicz.

### Bacznosc PP. Pszczelarze!

Nowe Miasto. Nadszedł cukier na podkarmianie pszczół z pierwszej zamowienia. Interesnel, którzy zamowili cukier dopiero po drugim ogłoszeniu w gazecie, otrzymaja swój przydzial pózniej. Cukier wydaje się od zaraz u podległego. Upraszam się o niezwłoczny odbiór i wzajemne powiadomienie się pszczelarzy co do nadejścia cukru. We wtorek 21 bm. o godz. 11 zebranie miesiiczne. Piotrowski.

## Czyja własność?

Nowe Miasto. W miejsc. posterunku PP. może właściciel odebrać skrótkowe rękawiczki zimowe, które pochodzą z kradzieży, dokonanej w pierwszej połowie lutego.

## Ważne zebranie obwodowego powiatowego LOPP.

Nowe Miasto. W dniu 15 bm. odbyło się w Starostwie zebranie obwodowego powiatowego LOPP pod przewod. prezesa starosty p. mgr. Kowalskiego. Protokół z ostatniego zebrania odczytał sekr. p. Jankowski. Następnie przewodniczący um zebrania wybrano burmistrza p. Wachowiaka. Ze sprawozdania p. Starosty wynikało, iż LOPP nie ma takiego poparcia, jakie mieć winno. Datą rolę odgrywa tu niewątpliwie prępszt organizacyjny Jednostki LOPP ze względu na swój charakter (stow. wyższej inst. publ) winna być stawiana na pierwszym planie. P. Starosta złożył podziękowanie p. dr Komarce za jego pracę w LOPP i podziękował organizację w Lubawie dzięki gorliwym zabiegom prezesa koła p. sądziego Nitki. W ubr. starano się pogłębić działalność kół, licząc członków utrzymywała się na tym samym poziomie. — Bilans Tygodnia LOPP w r. 1938 przedstawia się doskonale zebrano bowiem 2699.65 zł zamiast przewidzianych 700 zł. P. Starosta, podkreślając powszechność LOPP, w którym jest o wiele pole do pracy dla każdego obywatela, bez różnicy przekonań politycznych, zwrócił uwagę na konieczność regularnego wpływania składek.  
P. Klemp, skarbnik obwodu złożył sprawozdanie kasowe. W ubr. dochód i rozchód wynosił 5419.90 zł. P. mgr. Materacki imieniem komisji rewizyjnej wyrażał o absolutorium dla zarządu, co po dyskusji przyjęto jednogłośnie.  
Ustępującemu członkowi zarządu pp. Klempe i not. Domagała wybrano ponownie, kooptowano do zarządu p. insp. mgr. Pietra. Skład komisji rewizyjnej pozostał niezmieniony.  
Budzet na rok 1939/40 uchwalono w ramach 4400 zł — w dochodach i wydatkach. W końcu p. Starosta i instruktor Gustowski z Brodnicy zapoznali zebranych z programem pracy na 1939 r. M.in. pragnęli się położyć nacisk na kontakt z duchowieństwem i właścicielami ziemskimi, w celu rozwiązania propagandy wśród ludności wiejskiej na rzecz LOPP-u.

## Kino Dźwiękowe

wyświetla w Nowym Mieście 21 bm. „Ostróżnie z miłoścą” niemiecką wesołą, w miarę sentymentalną komedię. W rolach głównych Anny Ondra, Rih-ter i N. Aliecha.  
Drugi film wojenny pt. „Żelazne hełmy” uzyskał zaszczytne wyróżnienie na wystawie w Wenecji.

## Pośmiertne wspomnienie.

Lubawa. W sobotę, dnia 18 bm. odprowadzono na wieczny spoczynek sp. Wandę Maliszewską, żonę poważanego obywatela p. Władysława Maliszewskiego, członka Magistratu z ram. Stron. Narod. O godz. 10 zostały zwłoki sp. Zmarłej wiozowane do kościoła, gdzie odbyło się żałobne nabożeństwo. Żalobną Mszą św. celebrował ks. prof. Gordon z Działdowa, a głowa żałobny odpławił tuż. Chór „Harfa” pod batutą p. Mowińskiego. Po Mszy św. wyruszył kondukt żałobny na cmentarz. Kondukt prowadził ks. prof. Gordon w asyście ks. prałata Kasyny, ks. prob. Drosta z Prątnicy, ks. wik. Węgieleńskiego z Prątnicy, ks. prof. Prabu-kiego, ks. wik. Kalinowskiego. Ostatnią przystankę sp. Zmarłej oddał przez gremialny udział w pogrzebie członkowie stow. Pań Miłostordia św. Wincentego z Paulo i Kat. Zw. Kobiet, których sp. Zmarła była długoletnią członkinią. Udział brały również korporacje miejskie z p. burm. Wojciechowskim na czele oraz liczne tłumy wiernych. Wieczny odpoczynek racz. Jej dać Panie! Bolesnym ciałem dotkniętemu p. Maliszewskiemu nasza redakcja wyraża wyrazy serdecznego współczucia.

## Nieszczęśliwy wypadek samochodowy.

Lubawa. W ubiegłym tygodniu p. Maliszewski Władysław, znany obywatel naszego miasta, członek Magistratu z ramienia Str. Narodowego uległ katastrofie samochodowej, w której doznał poważnych obrażeń twarzy. P. Maliszewski został wezwany do sądu, umierającej żony, przebywającej w lecznicy w Toruniu. Jedną własnym samochodem, którym sam kierował, z niewiadomych przyczyn w Wrockach pow. brodnickim, koło oberty p. Burczyńskiego, samochód zarzucił, uderając o drzewo, o które się odbił i całą siłą rzucony został na drzewo z przeciwej strony szosy, gdzie się rozbił, a p. M. prócz ran na twarzy doznał od kierownicy obrażeń klatki piersiowej.

## Akademia ku cześci św. Kazimierza z okazji uroczystości koronacji Piusa XII.

Tereszewo. Akademia ku cześci św. Kazimierza wraz z uroczystością z okazji koronacji Ojca św. Piusa XII zgromadziła w niedzielę, 12 bm. na sali p. Sałackiego około 600 parafian tereszewskich. Po krótkim powitalnym przemówieniu prezesa KSMm p. Tad. Widomskiego zabrał głos naczk. KSM p. Tomasz Anzeł, podając w zarysie dzieje KSMm w Tereszewie oraz jego zastępów, a zwłaszcza zastępów św. Kazimierza, który ku cześci swego św. Patrona zorganizował akademię. Uczył się następnie udane deklamacje pp. Wład. Biedrońskiego, Piatkowskiego, członków KSM oraz odczyt prezesa tegoż stow. o św. Kazimierzu. Miłą niespodzianką sprawili parafianom organizatorzy akademii, dając na scenie 2 chórowe występy z przedst. „Walkowice kochanie”. Utwory te pod bat. p. kler. szkoły Nowoczyna przyjęto hucznymi oklaskami. Głębokie wrażenie na wszystkich obecnych wywarło przemówienie kler. szkoły p. Chojańskiego o Ojcu św. Piusie XII. W imieniu ks. asyst. Kossek-Głowczewskiego oraz KSMm podziękował przewodniczący obecnym za przybycie, a wykonawcom za współpracę w zorganizowaniu akademii. Pieśnią „My chcemy Boga” zakończono starannie przygotowaną akademię. Obecny.

## Harcerstwo środowiska Krotoszyńskiego dobrze pełni straż w kordonie granicznym.

Krotoszyński. W niedzielę, 12 bm. odbyła się piękna uroczystość harcerek. Zeszyły się drużyny harcerek z Lipiec, Szwarcenowa i Łąkorza, aby razem z drużyną krotoszyńską wykazwać swą działość, młodzieńczą, pełną weny i życia postawą, aby wspólnie w kościele pomodlić się — o błogosławieństwo w pracy. Uroczyste przyrzeczenie na sztandar narodowy 48 harcerek, poprzedzone mocnym przemówieniem Komendanta Hufca Harcerzy, który wskazał na bardzo ważne zadania harcerskie w kordonie granicznym, to wreszcie i podniosły moment.  
Następnie komendant Hufca wręczył z wdzięcznością za opiekę nad harcerstwem tego środowiska mały upominek p. komisarzowi Krajewiczowi i p. kler. szkoły Reglińskiemu oraz udekorował 26 harcerek krzyżami harcerek. Krótkie przemówienie p. Komisarsa, jak p. kierownika, dały wyraz zadoleniu z dotychczasowej pracy harcerek do służby w czasie gorących dni szkolnych. Wesołe śpiewy i popisy przy kominku oraz ćwiczenia polowe to dalszy etap programu podniosłego dnia harcerek w Krotoszynie.

W związku z tym należy podkreślić, iż uroczystość tę zorganizował wspólnie z drużynowym p. Reglińskim p. nauzc. Łątkowski. Uczestnik.

## Z Pomorza.

### Z posiedzenia rady okręgu VI „Sokoła”.

Brodnica. Ostatnio odbyło się to posiedzenie rady okręgu VI „Sokoła”. Mszą św. odprawił kapelan okręgu VI ks. prob. Zabrocki z Niem. Brozisz, wygłaszając odważne podniosłe, okolicznościowe przemówienie. Do mszy św. służył sekr. okręgu o. Kłosowski z Lubawy. Udział w niej wzięli przedstawiciele władz samorządowych w osobie wiceburm. p. dyr. Krzyżniewskiego, organizacji oraz starszyzna sokoła. Uderzał wszystkich brak przedstawiciela władzy administracji ogólnej. Po mszy św. odbyło się w sali Hotelu Polskiego posiedzenie rady okręgowej przy licznym udziale przybyłych gości (brakto znowu przedst. władz adm.). Przemówienie wygłosił potem ks. prob. Ossowski, zaznaczając, iż „Sokół” twarzo stoi przy wierze katol. P. wiceburm. Krzyżniewski wyraził radość z obrania właśnie Brodnicy jako miejsca obrad, życząc zjazdu pomyślności.  
Przemówił także prez. dzielnicowy „Sokoła”, p. mec. Tomaszewski z Torunia wskazując na pracę „Sokoła” jako najstarszej i najbardziej zastronzonej organizacji na Pomorzu, po czym głos zabrał ks. kapelan, wskazując na cele „Sokoła” oraz narodowe oblicze tej organizacji. Przewodnicтво objął też ks. kapelan. Nastąpiły potem sprawozdania członków zarządu. Wynikało z nich, iż organizacja sokoła wykazuje wielką żywość, dowodem czego jest ilość członków, stale wzrastająca. Zaistniało też duża ilość spraw, wydano szereg okólników i komunikatów. Członkowie wywiązują się w planu składek prawie że w 100 proc. Prace techniczne wykono sprawile. Odbyły się też zloty i zawody okr. gowe w N. Mieście Lub. Program pracy został w roku ubiegłym należycie wykonany. Po przerwie obiadowej kontynuowano posiedzenie. Dokonano też wspólnego zdjęcia. Nad sprawozdaniami rozwijała się dłuższa ożywna dyskusja.  
W wyborach do zarządu okręgu weszli pp.: ks. mgr. Wolski (Lubawa), I w-prezes dr Brasse (Lubawa), II w-prez. Bol. Jentkiewicz (N. Miasto), III w-prz. i sekr. Kłosowski (Lubawa), skarbn. Ast (Lubawa) Proponowany na I wiceprezesa p. B. Iosowicz zrezygnował z kandydatury. Naczelnikiem i naczelniczką wybrani zostali pp. Lendzion N. Miasto i Krengelewska. Działadwo pozerdło przez na zełnicтво. Jako członków zarządu wybrano pp.: lak wet. Roszczaka (Lubawa) Balcerowicza (Brodnica), Kamińskiego (Lidzarka), Jakubowskiego (Prątnica), Brozowskiego (Brodnica) i Barańskiego (Nowe Miasto). Jako kandydatów do zarządu proponowano m. in. p. rob. Krengelewskiego (prez. gniazda dział), który w wyborach jednakowoż przepadł. W wolnych głosach poruszono m. in. sprawy „Sokoła” konnego w Prątnicy, który bez pomocy i subwencji, a dzięki poparciu społeczeństwa się rozwija, młodzieży sokolej oraz inne. Po całodziennych obradach, naszczehowanych troską o dalszy rozwój tak pomyślniejszej organizacji, prezes solwował posiedzenie podziwieniem sokolim.  
Z przyszłością wspomnieć wypada o kraciej robocie pewnych czynników, sklerowanej przeciw tut gniazdu. Gdy w czasie zaborczym Sokół zwycięsko walczył z najeźdźcą, dziś, rzecz nie do uwierzenia, również napotyka na pewne trudności i to ze strony, z której spodziewać się powinien pomocy. Przyszłości, doznawane będą jednakże tylko bodźcem do dalszej wyjątej pracy dla dobra idei sokolej, opartej na podstawach katolickich i narodowych. Ofiarnej pracy część!

### „I dziecko musi postawić na swoim”...

... gdy wzbiera się przed czymś nierozsądnym, inaczey może się unieść. Jeśli dziecko nie znośi mleka lub pijs je niechętnie, to nie jest to bez przyczyny. A nut mleko zbitnie przecięcia żołądek dziecka i powoduje przykre do zniesienia uczucie nudności. Ustępuje się wtedy dziecku i mieszta się mleko z Kawą Słodową Koelppa, która czynn. z mleka napój łatwiej strawny, smaczniejszy i bardzo lubiany przez dzieci.

## KĄCIK RADIOWY

Audycja Polskiego Radia w Warszawie.  
Wtorek, 21. III. 6.30 Aud. poranna. 11.00 Aud. dla szkół. 11.15 Koncert z płyt 12.03 Aud. połu. 15.00 Podrót w przyszłość — pog. dla młodz. 15.30 Muzyka obładowa z Wilna. 16.30 Z oper Modesta Musorgskiego z Wilna. 16.50 17.05 Recital fortep. Olga Martusiewicz z Krakowa. 18.00 Aud. dla wsi. 18.10 Pogad. społ. 18.30 Aud. dla robotników. 19.00 Koncert rozywk. 21.00 Koncert symf. z Poznania. 22.00 Rozkwit rzeźby w Helladzie. 22.30 Koncert.  
Środa, 22. III. 6.30 Audycja poranna. 11.00 Aud. dla szkół. 11.25 Płyty. 12.03 Aud. południowa. 15.00 Nasz koncert z Poznania. 15.30 Muzyka obładowa z Łodzi. 16.35 Madrygały z Bydgoszczy. 17.00 Odczyt wojskowy. 17.15 Zjawisko o fiolkowych oczach — aud. słowno-muz. 18.00 Aud. dla wsi. 18.30 Nasz język. 18.40 Csy rozwój techniki utrudnia czy ułatwia życie? — dialog. 19.00 Koncert rozywk. 21.00 Koncert chopin. wyk. E. Gaweau. 21.30 Wieczór autor. M. Dąbrowskiej. 22.00 Koncert.

## Program Polskiego Radia S. A. Regleńskim Pomorska w Toruniu.

Fala 304,3 m. 936 Kc. 16-24 Kc.  
Wtorek, 21. III. 10.00 13.00 Płyty. 13.50 Wład. z Pomorza. 15.15 Aud. dla dzieci. 18.00 © periodycznych morskich wydawnictwach słów parę — pog. 18.15 Sprawy techniczne. 18.25 Wład. sport. z Pomorza. 22.55 Aktualności.  
Środa, 22. III. 10.00 13.00 Płyty. 13.50 Wład. z Pomorza. 16.35 Madrygały z Bydgoszczy. 18.00 Bajka i prawda o złotym miesiacu — pog. 18.00 Organizacja służby zdrowotności roślin — pog. roln. 18.25 Wład. sport. z Pomorza. 22.00 Tr. ze sali konserwatorium PTM koncertu na Pomoc Zimową. 22.45 Płyty.  
Poza tym transmisje z innych polskich stacyj.

## Imieniny marsz. Smigłego-Rydzka.

Warszawa. W dniu imieniny marsz. Edwarda Smigłego-Rydzka delegacje wojska, organizacyje b. wojskowych i stowarzyszeń społecznych wpiasły się do specjalnie wyłożonych ksiąg w Generalnym Inspektoracie Sił Zbrojnych i w siedzibie p. marszałka.  
W całej Polsce poza tym w dniu tym, jako i następnym, w dniu imieniny marsz. Piłsudskiego powiewały flagi oraz odbyły się w poszczególnych miejscowościach uroczyste nabożeństwa oraz akademie. W dniu 19 marca P. Prezydent jak rokrocznie wygłosił przez radio przemówienie, którego treść podamy w następnym numerze.



## Anglia i Francja nie uznały

faktów dokonanych w Czechach i Słowacji.  
Ambasador W. Brytanii opuszcza stolicę Rzeszy.

Londyn, 18 3. Foreign Office komunikuje oficjalnie: Ambasador brytyjski w Berlinie sir Neville Henderson otrzymał instrukcję zawiadomienia rządu niemieckiego o stanowisku rządu J. Królewskiej Mości, że ostatnie wydarzenia stanowią całkowite złamanie porozumienia monachijskiego i zobowiązań pokojowej kooperacji, wymienionych w owym czasie między stronami tego porozumienia. Rząd J. Królewskiej Mości oświadcza ponadto, że zmiany spowodowane niemiecką akcją wojskową w Czecho-Słowacji uważa za pozbawione podstaw legalnych.

Oczekują, że ambasador Henderson po wykonaniu instrukcji powyższej opuści Berlin w najbliższym czasie.

Paryż, 18 3. Minister spraw zagr. Bonnet polecił ambasadorowi Francji w Berlinie, Coulon-drowi dokonać demarche w niemieckim ministerstwie spraw zagranicznych. Demarche ta jest protestem — przeciwko sytuacji, stworzonej w Czecho-Słowacji z pogwałceniem układu monachijskiego sytuacji, której prawomocności rząd francuski nie uznaje.

Sowiety też nie uznają.

Moskwa, 19 3. Komisarz Litwinow ogłosił deklarację, w której zaznacza, że nie może uznać inkorporacji Czech, Moraw do Rzeszy Niem.

Niemcy nie przyjęły protestów.

Rząd niemiecki odrzucił protesty rządów francuskiego i angielskiego przeciw zajęciu Czech i Moraw.

Ameryka wydaje wojnę niemieckiemu eksportowi dumpingowemu.

Urząd skarbowy Stan. Zjedn. wprowadził w życie podwyżkę ceł o 25 proc. wartości dla towarów niemieckich.

## Ostre przemówienie Chamberlaina przeciw Hitlerowi.

Ostatnio premier Chamberlain na bankiecie w mieście Birmingham wygłosił b. ostre przemówienie przeciw zaborowi Czech, potępiając go i zaznaczając, że nie dało światu wstrząsów groźniejszych niż reżim hitlerowski w Niemczech i że Niemcy gorzko pożałują swego postępowania.

Daladier otrzymał pełnomocnictwa.

Iba poselska uchwaliła rządowi Daladiera pełnomocnictwa 321 głosami przeciw 264.

## Co zamierza uczynić rząd?

Sejm wobec ostatnich wydarzeń. Odrzucony wniosek generała Zeligowskiego.

W sobotę o godz. 9 rano rozpoczęło się posiedzenie pełnego Sejmu. W związku z uzyskaniem wspólnej granicy z Węgrami, p. marszałek złożył serdeczne pozdrowienia parlamentowi węgierskiemu.

Co zamierza przedsięwziąć rząd?

Przed porządkiem dziennym zabrał głos pos. gen. Zeligowski i oświadczył:

Dwa bratnie słowiańskie narody, czeski i słowacki, utracili tragicznie swój byt niepodległy. Sytuacja polityczna państwa polskiego stała się niebezpieczna. Wobec tego wnoszę o przetrwanie dzisiejszego porządku dziennego i wezwanie Pana Premiera do oświadczenia, co zamierza przedsięwziąć dla natychmiastowego spotęgowania sił moralnych i materialnych Ojczyzny.

Marszałek podał wniosek pod głosowanie. Za wnioskiem głosowali prócz wnioskodawcy posłowie: Stoch, ks. Lubelski, ks. Padacz, Putek, Dutkiewicz, Józwiak, Ratajczyk, Kręglewski, Pleszczyński, ks. Szymanowski, Wawrzukowicz, Milewski i Malinowski. Odrzucono go większością głosów koła parlamentarnego „Ozonu”.

Min. Beck u P. Prezydenta Rzplitej.

Dn. 14 bm. w godzinach popołudniowych Pan Prezydent Rzeczypospolitej przyjął p. ministra spraw zagranicznych p. Józefa Becka.

## Wyniki wyborów w obwodzie lubawskim.

W dalszym ciągu napływające wyniki wyborów do rad gromadzkich z obwodu lubawskiego dają już obecnie pełny obraz zwycięstwa Str. Narodowego.

Oto wyniki:

Omule (na 16 mandatów) SN. 8, symp. SN. 4, ZPP 2 Ozon 2.  
Tuszewo (16) SN. 9, symp. 2, Ozon 1, Niemcy 4.  
Mortęgi (12) sympatycy SN. 4, ZPP 8.  
Targowisko (12) SN. 12.  
Czerlin (12) SN. 12.  
Szczepankowo (12) SN. 5, sympatycy SN. 4, ZPP 3.  
Montowo (16) SN. 4, sympatycy SN. 1, ZPP 8, Ozon 3.  
Nowe Grodziecno (12) SN. 10, symp. SN. 2.  
Stare Grodziecno (12) SN. 5 sympatycy SN. 2, ZPP 5.  
Gierłoż Polska (8) SN. 6, symp. 2.  
Kuznice (16) SN. 8, ZPP 8.  
Zwiniarz (16) SN. 11, sympatycy SN. 5.  
Świniarz (12) SN. 10, sympatycy SN. 2.

## Nie 10, lecz 12 narodowców w Radzie Gromadzkiej w Bratuszewie.

Zarząd Koła Str. Narod. w Bratuszewie prosi nas o sprostowanie podanego przez nas w nrze wtorkowym wyniku wyborów do Rady Gromadzkiej w Bratuszewie. Otóż ustalono tam jedną listę, z której weszło nie 10, lecz 12 narodowców, a zatem SN. zdobyło wszystkie mandaty.

## GIEŁDA ZBOŻOWA

Płacono w złotych kg za 100		Pozostał, 18. 3		Bydgoszcz, 17. 3.	
Zyto	14 35 — 14 60	14 75 — 15 00			
Pszonica	18 25 — 18 75	19 00 — 19 50			
Jęczmień	18 75 — 19 25	18 25 — 18 75			
Owies	15 00 — 15 40	14 65 — 15 15			

Redaktor działu „politycznego” Ka. prof. Józef Dembleński, reży działów: Benon Reichel.  
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkod w składaniu, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonent nie ma prawa domagać się niedostarczonego numeru lub deskodowania.

Km. 381|37.

## OBWIESZCZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Działdowie, urzędujący w Działdowie, przy ul. Ks. Skorupki nr 25 na zasadzie art. 679 K.P.C. obwieszcza, że w dniu 26 maja 1939 o godz. 10 rano w sali posiedzeń Sądu Grodzkiego w Działdowie odbędzie się sprzedaż z publicznej licytacji nieruchomości Krasnoląka karta 118 i 160. Nieruchomość Krasnoląka karta 1:8 została oszacowana na 50,575,— zł sprzedaż zaś rozpoczęła się od ceny wywołania t.j. od kwoty 33,716 66 zł zaś nieruchomości Krasnoląka karta 160 została oszacowana na sumę 17,785,— zł, a sprzedaż rozpoczęła się od ceny 11,856,66 zł.

Licytant przystępujący do przetargu powinien złożyć rękojmię w gotówce w kwocie 6836,— zł.

Działdowo, dnia 13 marca 1939 r.

Stodolny, komornik Sądu Grodzkiego.

Świeżo paloną

## KAWĘ

ziarnistą bez kofeiny

dla cierpiących na serce i nerwy  
100 grm. zł 1.20 — 1/2 kg. zł 1.45

oraz

## HERBATĘ

„Wysiewki z najlepszych herbat“  
1/8 kg zł 3.00

poleca

Firma

**Stanisław Rost,**  
Nowe Miasto Lub.

Rynek 23.

skrz. poczt. 18

Telef. 36.

## CEGIELNIA JAKÓBKOWO

sprzedaje

1000 szt. cegieł po 30,- zł

Cegła ręcznie wyrabiana, bez marglu, bardzo dobrze wypalona.

**8.000,- zł**

pożyczki kto udzielił na hipotekę na nieobciążony dom miejski, wart. 45 tys. zł.

Zgłoszenia do 25 bm. przyjmuje adm. „Głosu Mazurak”.

## NASIONA

koniczyna i traw

buraków, marchwi, brukwi  
oraz innych warzyw i roślin polnych  
i ogrodowych tylko pierwszej jakości  
poleca

„Rolnik“ Spółdzielnia roln.-handl.

Lubawa tel. 39

Nowe Miasto tel. 49

Rybał tel. 2.

## Maneże ROWERY

1 do 8 konnej dostarcza  
krótkoterminowo na ko-  
rzystnych warunkach

„UNIA“ Sp. Akc.  
BRODNICA

Słomę

jęczmień sprzedaje  
Mówiński, maj. Lekarty.

## Księgi handlowe

Różne teki do akt  
Książki powieściowe  
Gazety i czasopisma  
Karty do gry  
Walizki zwycz. i fibrowe  
Teki skórzane  
Wszelkie formularze  
poleca w dającym wyborze

Plotr Głowacki

Księgarnia Działdowo,  
ul. Marsz. J. Piłsudskiego 3.

## ROWERY

marki „Otello”, od 90,—  
zł, „Lux”, „Korona” itp.  
Pasy zapędowe  
skórzane i balaloidowe  
(gumowe)

Wózki dziecięce  
przybory elektrotechn.  
baterie anodowe  
i kieszonkowe  
stale świeże

tylko w firmie

**WANTOWSKI,**  
skład broni  
Brodnica, D Rynek 17.

Polecam

## nasiona buraków

oryginalne Wlechmanna  
Ekendorfy żółte, czerwone  
i półczerwone  
Fr. Tysler, Lubawa.

## Pocztówki

wielkoceńne  
oraz pocztówki humorystyczne  
na 1 kwiecień poleca w  
wielkim wyborze. Dla pp.  
sprzedawców odpowiedni rabat  
KSIĘG. „DRWĘCA“  
Nowe Miasto.

Ziemniaki jadalne  
„Industria” kupuje w małej  
i dużej partii na skład  
F. Modrzejewski,  
Nowe Miasto, tel. 142.

Polecam:

**do siewu**  
jęczmień, owies,  
koniczyny

Inne gatunki zboża oraz  
mekuchy lilane, rzepa  
kwaśna Prima otręby  
żytnie i pszenne

Leon Murawski, Lidzbark,  
ul. Zamkowa 6 — tel. 53.

Dragi

do budowy i ogrodzenia  
drzewo opałowe szczapy  
i wałki sprzedaje

Majątek Cibórz.

Większą ilość  
siana

sprzedaje  
Nowe Miasto Lub.,  
Jagiellońska 10.

Polecam

## Ogier

„Atos” licencjonowany II klasy  
kryje stale zdrowe klacze.

Mieczysław Graduszewski,  
Złotowo.

Ogier

Państwowego Stada Ogierów  
w Łądku Aufstakt pół krwi an-  
gielskiej stanowi w Ciborzu  
za opłatą 20 zł.

Stanisław Skórzewski,  
Krotoszyń

Sprzedam

## Łódź sportową

wraz z 4 włosami.

Czocheński,  
Nowe Miasto Lub.

Dziewczyny

poszukują od zaraz z gotowa-  
niem  
Jankowska,  
Nowe Miasto, Łąkowska.

Służąca

potrzebna od 1 kwietnia  
Botwieńska, rzeźnictwo,  
Nowe Miasto.

Dziewczyna

do wszelkiej pracy domowej  
potrzebna zaraz  
Maj Biellec,  
p. Krotoszyń Pomorskie.

Modniarka

potrzebna od zaraz.  
Zgłoszenia Brodnica,  
ul Hallera 6.

2 chłopcy

do koni i bydła potrzebni od  
zaraz

Rosiński Lipowiec.

Samotny

dojarz

(szwajcer) potrzebny od zaraz  
lub od 1 kwietnia  
Marszałek, Biała Góra,  
p. Rakowice.

Olejarnię

w pełnym ruchu z powodu  
przeniesienia się w inną miej-  
scowość od zaraz sprzedam.  
Cena według ugody

Wiktor Buczkowski,  
Lidzbark.

Sprzedam zaraz 14 mórg dobrej

## ziemi

z zabudowaniem  
Wasielewski,  
Jamielnik.

## Objazdowe Kino Dźwiękowe

wyświetla

w NOWYM MIEŚCIE we wtorek 21 bm. o godz. 4 i 8.15

L. Melodyjną komedię muzyczną pt.

## „Ostrożnie z miłością“

Za ciekawym tym tytułem kryją się przeżyta młodej dziewczyny walczącej o ciężki codzienny chleb.

Role gł. Anny Ondra — E. Fiedler.

Do tego II. Najdroższy film świata — premiiowany na międzynarodowej wystawie w Wenecji pt.

## „Żelazne Helmy“

monumentalna epopea miłości, brawury i poświęcenia.

Role gł. Ludwik Trenkel — L. Nucel.

O godzinie 4 „Żelazne Helmy“



# Dział rolniczo-gospodarczy

## Ciężkie położenie rolnictwa na Pomorzu.

Położenie rolnictwa na Pomorzu nie uległo w lutym, według sprawozdania Pom. Izby Rolniczej, poprawie, lecz raczej może pogorszeniu. Rolnicy mają duże trudności ze zbytem zboża, bowiem kupcy wstrzymują się z magazynowaniem zboża. Szczególnie nie do pozazdroszczenia jest położenie tych rolników, którzy w zeszłym roku po żniwach korzystali z kredytów pod zastaw zboża i teraz muszą wywiązywać się ze spłat ratalnych wobec banków i spłacać odsetki od innych zobowiązań, opłaty asekuracyjne itp.

Jedyną pociechą były sprzyjające w lutym warunki atmosferyczne, które, dzięki brakowi mrozów, pozwoliły dokonywać eksportu ziemniaków, więc przynajmniej sprzedają ziemniaków ten i ów ratował swój chwiejący się budżet.

Rolnicy, dzięki racjonalnej propagandzie ze strony Izby Rolniczej interesują się coraz bardziej zagadnieniem łąkarstwa. Toteż w lutym, pod kierownictwem fachowych instruktorów prowadzono prace przy uprawach włośnionych na łąkach.

Pomyślną również poniekąd okolicznością był duży popyt na owoce, tak, iż zapasy owoców na ogół już się wyczerpały. Ceny owoców wykazywały tendencję wzrostową. Sady jeszcze u nas, niestety, jednak nie mogą uchodzić za poważne źródło dochodów rolnika, bowiem sadownictwo jeszcze nie jest postawione na należytych poziomach. Dopiero teraz organizacje rolnicze czynią w tym kierunku odpowiednie kroki, by i jak łąkarstwem zainteresować szeroki ogół rolników sadownictwem.

Ceny bydła na ogół utrzymywały się na niezmiennym poziomie, za to ceny trzody chlewnej zwykowały. Produkty nabiałowe zwykowały na niektórych rynkach lokalnych nieraz

do 20 proc., natomiast ceny jaj, wskutek znacznej podaży, zmniejszały.

Ceny zbóż w lutym według notowań giełdy zbożowo-towarowej w Poznaniu i w Bydgoszczy kształtowały się w lutym następująco: pszenica 18 12—18 75—19 00 zł (w styczniu przeciętnie 18 63—19 00 zł); żyto 14 35—14 87—15 00 zł (14,47—14,69); jeźmień przemiał 16,50—18,36 zł, owies 14,50—14,55.

## Uprawiamy rośliny optalcalne.

### Piołun

Piołun uprawiany w ogrodzie zadawała się wszelką glebą. Piołun sieje się w kwietniu w inspekt chłodny lub na grzędę. Podrośla roślinki przesadza się w odstępie 40 cm. Pielęgnowanie piołunu ogranicza się do plewienia go z chwastów i do lekkiego nakrywania na zimę słomą lub strupieszalym nawozem. Kwiatu piołunu używa się jako przyprawy kuchennej, jako lekarstwa w niedyspozycji żołądka i do wódek.

### Anyz

Anyz optala się również uprawiać, gdyż jest to roślina nader pożyteczna. Glebę lubi pulchną, lekką bez chwastów, starszą — nie świeżo nawleżoną, słoneczną, od północnych i wschodnich wiatrów zabezpieczoną, mierznie wilgotną. Ułaje się dobrze po koniczynie i po innych płodach, byleby gleba była dobrą i w jesieni już skopaną.

Siew dwójki, rzutem lub rzędowo. Nasienie należy brać jak największe, najcięższe i o ile możliwe trzyletnie. Takie kiełkuje powoli od 3—6 tygodni, dlatego musi być zasiane wcześniej w marcu, choćby nawet na śniegu. Świeższe nasiona kiełkują szybciej i przed połową kwietnia już w 14 dniach pojawiają się, lecz gdy w czasie kwitnienia nastąpią mgły i deszcze, a następnie ogrzeje je słońce, rośliny poczynają chorować, ziarnka

stają się czerwone, gniją. Takie rośliny należy po baczny przeglądaniu powyrywać, aby inne zdrowe uratować. Siew przykrywa się ziemią na pół cm., gdyż głębszego nakrycia nie znosi.

Przed wzejściem zasiewu trzeba tu i ówdzie pojawiający się chwast w suchym dniu doszczętnie wypłenić. Gdy podrośnie, należy glebę spulchnić, za gęsto wzeszły anyz przerzedzać, tak aby pozostałe rośliny miały dostateczne miejsce do rozwijania się. Po 5 tygodniach nasienie zawiązuje się. Kwitnie w lipcu i sierpniu i dostarcza pszczołom obficie miodu.

Gdy lodyżki żółtkna, a ziarnka brunatnieją, wybiera się je i układa w wiązanki. Dojdzie i wyschnie na przewiewnym strychu. Wiązki nie kłaść ani zbyt blisko siebie, ani jednej na drugiej, lecz każdą osobno, nieco od siebie. Młóci się w suchym pogodnym dniu, oczyszcza i zesypuje w kupki 15 cm wysokości, które przez 30 dni należy przewracać starannie.

Anyzu używa się do pieczenia ciastek, do likierów i wódek, bywa on również w medycynie używany jako środek czyszczący krew i pobudzający narządy trawienia, doskonały jest przeciw katarom żołądka, przeciw kolce i przypadłościom pochodzącym z osłabienia przewodu pokarmowego. Służy także do odprowadzenia mleka pokarmowego. W wypadkach zatrucia — zwłaszcza arsenikiem — używa się anyzu z olejkami migdałowymi. Zewnętrznie do wcierania użyty niszczy wszy skórne i włosowe, niszczy z powodzeniem pluskwę w mieszkaniach.

Korzenia anyzu używa się do różnych rzeczy.

Plewy służy do wyłaczania z nich olejku anizowego. Słomę można użyć jako paszę dla bydła, a szczególnie na siewkę dla koni. Jako paliwo daje silny płomień. Efurtski anyz jest najlepszy dla naszego klimatu, gdyż nie szkodzi mu deszcze w czasie dojrzewania, odporniejszy jest bowiem i wcześniej wschodzi.

# ŚWIAT KOBIECY.

## Okrycia w zwierciadle mody.

Weszliśmy w okres wiosny. Przyroda jednak po kilku pięknych, słonecznych dniach kaprysi i płała nam figle, a ziemię otula w szatę śnieżną. Nosimy więc nadal ciepłe palta, futra i boty. Niemniej jednak magazyny pełne są wiosennych modeli płaszczy, o których dziś pragniemy pomówić.

Moda wiosenna nie narzuca nam jednostronnych reguł. Cechą jej jest nadzwyczajna różnorodność, na co żadna z pań uskarżać się nie może.

Nawet w płaszczech przejawia się fantazyjność. Częstym zjawiskiem będą płaszcze, tworzące z suknią komplet bądź z tego samego materiału bądź też z 2 szarmonizowanych tkanin np. płaszczy jasny do ciemnej sukni.

Najczęściej widywać będziemy fasony płaszczy przylegające w górze, a u dołu szerokie, mocno odstające lub też zupełnie luźne bez pasków. Pliśy i fałdy spotyka się w wielu płaszczech, fałdy gromadzą się z tyłu u dołu. Różne są też wykończenia płaszczy przy szyi, jedne są bez kołnierzy, inne mają męskie rewersy lub klapy krótkie i zaokrąglone (ewil. z futra), w innych znów

fasonach widzimy nierzadko stojące kołnierze. Taka sama różnorodność panuje w rękawach: albo są poszerzone u góry, u dołu zaś wąskie, albo u góry wąskie, a rozszerzające się ku dołowi, raglanowe znów u palt sportowych. Popołudniowe okrycia rozchodzą się wachlarzowato z przodu, spinane są w tali na 1—2 guziki lub związane są na małą kokardę. Górna część płaszcza z przodu często ozdobiona jest plisami, stebnówką lub kilku fałdami ułożonymi płasko, jak duże zakładki, albo haftowana

jest ciemniejszą strzałką itd. Takie okrycia nadają się do każdej sukni jasnej czy ciemnej, gładkiej, welnianej lub deseniowej jedwabnej.

Wśród tkanin używanych na płaszcze i kostiumy przeważają diagonalę, weln. samodziły i miękkie welny kosmate, superkowate i w nitkę paski. Widzi się wiele odcieni jasno popielatych, beże w ciepłych tonach różowawych i żółtawych, dużo brązu i granatu, w kratkach — najmłodniejsze jak największe — kolory żywe.



### Kilka płaszczy wiosennych.

1. Płaszcz ciemnoróżowy u dołu bardzo szeroki. 2. Płaszcz z zielonego sukna, małe, nasadzone kieszonki — zaplecie na 5 małych guzików. (Obydwa płaszcze — bez kołnierzy).

3. Płaszcz sportowy z miękkiego grubego materiału w kratę weln. z rękawami raglanowymi. 4. Gładki płaszczy gabardynowy, rękawy wszystkie gładko — wszystkie szwy, stebnowane.



Oryginalny fason kapelusza filcowego.

### Dzieci wcześniej spać!

Rodzice muszą dbać o to, aby młode organizmy miały wystarczającą ilość snu. Nie należy przychylić się do próśb dziecka, aby jeszcze trochę mogło zostać z rodzicami, gdyż tu pobłażliwość nie jest na miejscu.

Niewyspane dzieci są nerwowe, nie mogą się podczas lekcji skupić i źle się z tego powodu uczą.

Nasza młodzież stanowi przyszłość całego narodu. Na walkę z życiem musi być silna, a dla dzieci długi, zdrowy sen to siła, to perspektywa długiej młodości. Wszystkie grzechy, popełnione na dzieciach w ich młodości, mszczą się na nich w wieku starszym. Tak jest i ze snem. Fałszywa miłość rodziców, która godzi się na to, aby dzieci pozostawały z dorosłymi do północy, sprawi, że dzieci te wyrosną na cherlaków, nie umiejących walczyć z pokusami życia. A więc dzieci powinny chodzić zimą najpóźniej o godz. 8, a latem o godz. 9 spać. Wystarczająca ilość snu jest tak ważną jak pożywe jedzenie.



# KOBIETA - SZPIEG

(Ciąg dalszy)

Przy tych słowach stary kawaler ndawał, że zaczyna szukać po szufladach swego biurka, a Marcell przerażony obiecywał święcie:

— Drogi wuju, to już z pewnością ostatni raz. — Ależ to przecież zawsze ostatni raz. No, zresztą... Bardzo ładna ta mała blondynka? Opowiedzno mi trochę!

Marcell skorzystał ze sposobności i zapalał ognistymi dytyrambami serce starego kawalera, aż nareszcie wy dostał wszystko, co chciał.

Wuj Graff miał jednak jedną dobrą wymówkę. Bo Marcell Baradier choć popełnił niejedno głupstwo, to przecież nie zaniedbywał swoich prac. Ogromnie uzdolniony, bez wielkich trudów bardzo gruntowną zdobył sobie wiedzę. Generał do Tremont chciał go koniecznie nakłonić do kariery wojskowej w artylerii. Marcell natomiast wolał szkołę centralną i laboratorium chemiczne generała. Pod kierownictwem generała poczynił poważne odkrycia z zakresu farb roślinnych i odtąd Baradier mógł mówić z dumą: „Używamy w naszych fabrykach jedyny w swoim rodzaju sposób farbowania tkanin, odkryty przez syna mego Marcelego.

Od jakiegoś czasu jednak Marcell jakoby zupełnie spoważniał albo też był zajęty pracami, które go bardziej zajmowały niż zazwyczaj. Przeszedł bywać w klubie, wychodził z domu dopiero późnym wieczorem i tylko czasami w niedzielę jechał na plac wyścigowy. Baradier i Graff ze zdziwieniem śledzili tę zmianę i opowiadali o niej generałowi de Tremont. Ten jednak powiedział:

— Oczywiście, niezwykle chłopiec, z nim będziecie ciągle mieli nowe niespodzianki, ale nie

martwcie się tym, będzie z niego wielki człowiek. Zdolności ma nadzwyczajne. Obecnie pracuje nad sposobem fotografowania w kolorach i do świetnych już doszedł rezultatów. Nie przeszkadzajcie mu w jego trybie życia, a zobaczycie, co z tego wyniknie.

Graff triumfował głośno, a Baradier po cichu. Marcell natomiast nie spostrzegł się, jak stał się przyczyną rozlicznych i różnorodnych uczuć. Powoli też z Paryża znikł zupełnie. Od trzech tygodni żył w Ars, gdzie zamknęły w laboratorium fabryki ojcowskiej pracować niezmordowanie od czasu do czasu tylko wracając, by uściśnić rodzinę i pospieszyć do Vanves, gdzie zdawał sprawę generałowi z postępu swych prac. Stary chemik i młody wynalazca spędzali ze sobą niezwykle przyjemne godziny, sprawdzając formułki, czyniąc doświadczenia i komunikując sobie nawzajem rezultaty swych badań. Potem zasiadali razem do stołu, opowiadając sobie rozmaite awanturki miłosne, bo generał pomimo wieku bardzo jeszcze był tkliwy na wdzięki kobiece.

Życie Baradiera i Graffa, poza burzami rodzinnymi, które swoim postępowaniem od czasu do czasu wywoływał Marcell, byłoby zupełnie spokojne i szczęśliwe, gdyby nie wieczna walka na śmierć i życie z bankierem Lichtenbachem.

Eliasz Lichtenbach, z urodzenia Żyd, pochodził również z Lotaryngii — i znał się od młodości z Graffem. Ojcowie ich sąsiadowali i byli ze sobą w stosunkach handlowych, a dzieci bawiły się razem od dzieciństwa. Młody Graff służył Ojczyźnie na polu walki, podczas gdy Lichtenbach na wojnie zrobił ogromną fortunę, handlując i konszachując z nieprzyjacielem. Dlatego też Lichtenbach odpalony został przez Graffa, gdy starał się o rękę

panny Graff, którą Eliasz od młodości religijnie niemal otaczał czcią. Panna Graff wyszła za Baradiera, który bratu ocalił życie na polu walki, a potem cała rodzina wyemigrowała z ziemi zabranej przez nieprzyjaciela do Paryża, gdzie Baradier z Graffem objął kantor bankowy po starym Baradierze. — Lichtenbach natomiast obrażony w swych szczerych uczuciach do towarzyski lat dziecięcych, napiętnowany mianem zdrajcy, najpierw odpokutował to całej rodzinie chorobą, potem chciał sobie życie odebrać, aż wreszcie pomyślał sobie, że woli żyć, by zniszczyć i zrujnować swych przeciwników. Baradier i Graff „byliby ponadto szczęśliwi, gdyby im ustąpił z drogi”, powiedział sobie i czynił wszystko, aby stanąć na przeszkodzie ich szczęściu.

Lichtenbach wyczerpił się i przybył do Paryża, gdzie wkrótce dominujące zajął stanowisko. Był charakterystycznym typem przechrztu, który stał się bardziej katolikiem niż papież. Był współwłaścicielem dziennika klerykałnego „Biały Sztandar” i skutkiem surowości zasad swoich i olbrzymiej fortuny wkrótce stał się osobistością wpływową, przyjmowaną w najbardziej ekskluzywnych domach starej arystokracji francuskiej.

Bano się Lichtenbacha, lecz pochlebiano mu, bo był to człowiek, którego wpływ miał ogromny wielkie znaczenie. Starym zrujnowanym oddawał nieocenione usługi pieniężne. Brał udział w najróżnorodniejszych przedsiębiorstwach, przykładał rękę do wszystkich syndykatów europejskich za pomocą kapitałów zgrupowanych około siebie. — Genialnymi zdolnościami w spekulacjach pieniężnych ciągle powiększał swoją fortunę i dawał też innym do tego niezliczone sposobności. (C.d.n.)

## Eksport wałachów do Niemiec.

Za pośrednictwem Sekcji Eksportu koni przy Pol. Zw. Eks trzody chlewnej w Warszawie dokonany zostanie na Pomorzu zakup około 100 wałachów, przeznaczonych na eksport do Niemiec. Konie te mają być w dobrej kondycji, wyrosnięte, głębokie, krótkonożne, zwięzłe, z długą szyją i z dobrą nasadą ogona, z prawidłową postawą nóg i kopyt, regularnym ruchem. Wiek od 5—8 lat, wszelkich maści oprócz jasno-siwiej.

Wzrost koni wierzchowych, oficerskich miary laskowej i wierzchowo-pociągowych 158—162 cm, koni dyszlowych 158—165 cm. Nieznaczne odchylenia są dopuszczalne. Zakup przeprowadzać będzie eksporter zrzeszony w Sekcji Eksporterów Koni (p. Paczkowski - Grudziądz). Cena płacona za konia w tej transakcji może dochodzić do 950 zł w zależności od wartości użytkowej konia. Należność za konia będzie wypłacona gotówką na miejscu zakupu.

Spędy odbędą się m. in. w:

Jabłonowie we wtorek 28 marca br. o godz. 8.30  
Brodnicy we „ 28 „ br. o „ 12.00  
Rypinie we „ 28 „ br. o „ 14.00.

Uprasza się konie na spędy odpowiednio przygotować. Przed zakupem koni odbędzie się na każdym spędzie przegląd przez Inspektora Związku. Nieodpowiednie konie nie będą do zakupu przedstawione.

## Zebranie Kółka Rolniczego w N. Mieście i wykłady dla rolników—praktyków.

Miejskie zebranie Kółka Roln. odbyło się w dn. 10 marca rb. Poprzednio zebrali się wszyscy członkowie Kółka Nowe Miasto w kościele parafialnym, gdzie odprawiona została Msza św. przez ks. Jasieńskiego na intencję Kółka Roln. o błogosławieństwo Boga na nowy rok gospodarczy. Na stepsie w lokalu p. Serotyńskiego zgromadził zebranie prezes p. Zedlewski w obecności 42 członków pozdrowieniem katolickim i odczytał kilka ważniejszych komunikatów z biuletynu PTR.

Następnie zebrani udali się do sali „Hotelu Centralnego” na główne zebranie rolnicze, gdzie się odbyły wykłady fachowe dla rolników praktyków—celem pogłębienia wiedzy fachowej rolniczej, wygłoszone przez instruktora Pom. Tow. Roln. Zebranie zgromadziło w obecności przeszło 200 osób prezesa powiatowy T. R. P. ks. proboszcz Zabrocki pozdrowieniem katolickim, poświęciwszy najpierw kilka słów zmarłym Pałtowski i Piusowi XI, kard. Kakowskiemu oraz Romapowi Dmowskiemu u. Pamięć ich uczczono powieśnieniem z miejsc i odmówieniem „Zdrowaś Mario”, po czym p. inż. Stanisław Markowski z Łaskowic wygłosił obszerny referat pt. „Zasady organizacji warsztatu rolnego”. Mówił o uprawie roślin pastewnych na ziemi lekkiej jako i na ziemi dobrej, o uprawie buraków, roślin oleistych i innych, kwestii opłacalności, wszechstronności gospodarki roślinnej, która jest podstawą gospodarki hodowlanej. Produkcja polska jest na szarym końcu, wobec tego musimy się starać podnieść produkcję. Następnie referent mówił o kwestii ziemiaków jadalnych na eksport i na paszę, o uprawie roślin pastewnych, poplonów i płodozmiennicy, strawności roli przez nawożenie i dobrą uprawę roli, przechowywaniu gnoju przez przesypanie miazem torfowym i o produkowaniu kompostu, o posługiwaniu się przy uprawianiu roli krowami w małych gospodarstwach, o konieczności kontroli mleczności i użyteczności oraz o hodowli kilku owiec w każdym gospodarstwie i hodowli drobitki.

Następnie insp. p. Eug. Horak z Torunia mówił n. t. „Wytworzenie i przechowywanie pasz”. Dla bydła na zielone pasze roślinas rapko wydaje 200 ctr z morgi, mieszanka poznańska wika, inkarnatka i ragras (siew w połowie sierpnia). Uprawa poplonów: słonecznik daje 300 ctr z morgi, kukurydza bydgoska i koński ząb, na jesiennym obroniku, kapusta pastewna daje 300 ctr z morgi, cykorie i żywokość skarmia się jako liście pastewne dla trzody i drobitki. Uprawa lucerny, która ma pewne wymagania glebowe (wapno i gębo a orka w jesieni, siew w połowie maja), czumiza i malwa jako pasze dla krów mlecznych, lubin niezorżki stał najlepiej z owsem, jest to dobra pasza dla koni i bydła. Wszystkie wymienione pasze zielone można także kłóć dla bydła na przednówek, kłozonka najlepsza jest w silosach. Referent mówił także o budowie silosów z gliny lub cementu. Każdy rolnik powinien hodować jak najwięcej inwentarza, ale tyle, ile własnymi środkami może wyżywić.

Nastąpiła obszerna dyskusja, w której wielu rolników zabierało głos, prelegenci udzielali wyczerpujących wyjaśnień. Po tym ks. Prezes zakończył zebranie.

## Jaja polskie zdobywają nowe rynki zbytu.

Z ziem północno-wschodnich wywoziwoy do granic dosyć dużo jaj. 60 proc tych jaj idzie do Anglii, odbiorcami jaj są również Niemcy, a w ub. roku doszły nowe rynki zbytu, we Włoszech i w Czechosłowacji. Przyczyną wzmoczenia się wywozu na tym odcinku była m.in. przeciągająca się wojna chińsko-japońska, — która ogranicza możliwość wywozowe Chin, będących dotąd jednym z największych dostawców jaj na rynkach światowych.

Eksport jaj w roku 1938 objął ponad 377 tys. skrzyń jaj oraz 734 tony jaj w stanie płynnym z tym, a wartość tego wywozu wynosi ponad 40 milionów zł.



Nietylko w Europie, ale i w północnej Ameryce zima panuje w całej pełni. Na zdjęciu oświetlone taksówki.



3000 uchodźców hiszpańskich marynarzy „czerwonych” po rozbrojeniu przez żandarmerię francuską internowanych zostało w Tunisie.